

Роман ХОМИЧ

слухач магістратури

Тернопільський національний економічний університет

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Важливим соціально-економічним та екологічним завданням сучасного суспільства є раціональне використання та охорона земельних ресурсів. Для нашої країни це питання особливо важливе, так як земельні ресурси України зазнають величезного антропогенного навантаження, внаслідок чого деградують досить швидкими темпами.

Хоч за земельними ресурсами, а саме чорноземом наша держава належить до найбагатших держав світу, проте низька культура землеробства та небережна експлуатація земельних ресурсів приводять до руйнування ґрунту, тому і ефективність використання земель значно нижча, ніж у середньому по Європі.

Сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Близько 92 % земельного фонду знаходиться в господарському обігу. Це порушує екологічні норми у співвідношенні площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, і це негативно впливає на стійкість агроландшафту. Розораність наших земель є найвищою у світі і сягає більше 50 % території України, і 80 % сільськогосподарських угідь.

Сучасне землекористування характеризується тривалим безгосподарним ставленням до землі, помилковою стратегією максимального залучення земель до обробітку, недосконалою технікою і технологією обробітку землі та виробництвом сільськогосподарської продукції, невираженою ціною політикою, недотриманням науково-обґрунтованих систем ведення землеробства. На сьогоднішній день землекористувачі недотримуються сівозмін, не вносять достатньої кількості органічних добрив, використовують недосконалу систему внесення мінеральних добрив. На неналежному рівні виконуються природоохоронні, комплексно-меліоративні, протиерозійні та інші заходи.

Із розвитком цивілізації безперервно зменшуються площі ґрунтів, що придатні для землеробства, внаслідок забруднення довкілля масово деградують ґрунти, втрачаючи їх родючість. Основним фактором деградації є збезлісіння територій, яке виникає через пряме вирубування лісу під орні землі.

Інтенсивний розвиток фермерства та орендарства небезпечно впливає на довкілля, адже нові власники землі перш за все намагаються збільшити прибутки та економлять кошти насамперед на природоохоронних заходах, не турбуючись про якість продукції, використовують шкідливі хімізовані засоби росту чи боротьби зі шкідниками, і цим самим наносять шкоди здоров'ю споживачів. Надмірне застосування різних хімічних препаратів разом з промисловим і радіаційним забрудненням дуже ускладнює екологічну ситуацію України, а також знижує відтворювальну здатність біосфери та екологічну стійкість агроландшафтів.

Важливим напрямом раціоналізації використання земельних ресурсів є поліпшення екологічного стану зрошуваних земель, на яких простежуються підтоплення, вторинне засолення, водна ерозія, руйнування природної структури ґрунтів тощо. З огляду на це потрібна реконструкція зрошувальних систем для створення на них таких технологій водокористування, які б враховували рівень фізіологічних потреб сільськогосподарських культур на зміну мікроклімату зрошуваних ділянок, забезпечували відповідні врожаї без деградації земель.

Для економічного стимулювання охорони земель необхідно розвивати на засадах пільгового режиму оподаткування, різних видів пільгового кредиту, інших методів, які дають змогу виконувати роботи без виділення коштів з бюджету, тобто завдяки накопиченню сільськогосподарськими товаровиробниками власних ресурсів, що розвинені.

В умовах економічної кризи та низьких доходів бюджету це повинно бути провідним. З поліпшенням економічної ситуації в практиці агроекологічного управління буде активніше використуватись надання субсидій, дотацій, компенсацій на безповоротних засадах, що забезпечуватиме сільськогосподарським землекористувачам рівень доходів, достатній не тільки для організації наступного виробничого циклу, а й для капіталізації певної їхньої частини.

Різке загострення екологічної проблеми в Україні зумовлено відсутністю цілісної екологічної політики держави і передбачає необхідність переходу до нової моделі агроекологічного розвитку держави, яка певним чином має стати впровадженням і опануванням сталого, еколого-врівноваженого господарювання з забезпеченням всебічної охорони земель та з врахуванням балансу взаємоузгоджених екологічних і економічних підходів.

Література

1. Дзядикевич Ю.В. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзядикевич, Б.О. Язлюк, Р.Б. Гевко та ін. - Тернопіль: Астон, 2016. – 392 с.
2. Dziadykevych Yu.V. Aspects of multi-method management of natural resources / Yu.V. Dziadykevych M.V. Buriak, R.I. Rozum, I.V. Liubezna, B.P. Duda // Innovative Solutions in Modern Science. International Journal. – Dubai, 2017. – № 2 (11). – С. 27-43.
3. Розум Р.І. Еколого-економічні системи: основні аспекти / Р.І. Розум, М.В. Буряк, І.В. Любезна // Науковий огляд. Науковий журнал. – Київ, 2015. – № 6 (16). – С. 33-49.
4. Rozum R.I. Improving efficiency of using agricultural land / R. I. Rozum, I. V. Liubezna, O. M. Kalchenko // Науковий вісник Полісся. – 2017. - № 3 (11). Ч. 1. – С. 193-196.
5. Розум Руслан. Формування просторової структури землекористування в нових соціально-економічних умовах [Текст] / Руслан Розум, Валентин Карпенко // Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.] – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – С. 200-202.
6. Вайда В. М. Сучасний стан та підвищення ефективності використання земельних ресурсів України : диплом. робота за освіт.-кваліф. рівнем «магістр» : спец. 8.18010017 – економіка довкілля і природних ресурсів магістер. програма – економіка довкілля і природних ресурсів / Віталій Маріянович Вайда ; наук. керівник к.е.н., доцент І. В. Любезна. – Тернопіль, 2017. – 103 с.

Катерина ЧЕРВІНЬСЬКА

студентка

Лілія БОБАК

Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський коледж
Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СФЕРІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Одним із пріоритетних напрямів розвитку сільського господарства є органічне виробництво, яке належить до альтернативних методів ведення сільського господарства, що ґрунтується на глибокому розумінні процесів, які відбуваються у природі, спрямованих на поліпшення структури ґрунтів, відтворення їх природної родючості. Україна як аграрна країна має всі шанси для збільшення обсягу виробництва органічної продукції, завоювання ринку в Європі та світі. Тому налагоджена система обліку витрат виробництва і виходу продукції сприятиме об'єктивному формуванню собівартості органічної продукції та контролю за її рівнем.